

УДК 343.13

Ігор Ігорович САПЕЙКО,

курсант групи Ф2-304 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Глобенко Г. І.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО АРЕШТУ МАЙНА ЯК ЗАХОДУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

З метою запобігання та подолання негативних обставин, що перешкоджають вирішенню завдань кримінального провадження, передбачених положеннями ст. 2 КПК України застосовуються заходи забезпечення кримінального провадження. Одним з них є арешт майна, тобто тимчасове, до скасування у встановленому КПК України порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом злочину, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна (ч. 1 ст. 170 КПК України). Слід зазначити, що досліджуваний захід забезпечення кримінального провадження носить тимчасовий характер, оскільки остаточне рішення з питання, що саме належить вчинити з майном, яке арештоване, вирішується судом під час ухвалення вироку (п. 12 ч. 1 ст. 368 КПК України).

Поряд з іншими правами людини ст. 41 Конституції України закріплює право володіти, користуватися й розпоряджатися своєю власністю. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, яке є непорушним. Окрім цього на питання щодо наявності підстав для застосування арешту майна як заходу забезпечення кримінального провадження неодноразове зверталась увага у рішеннях Європейського суду з прав людини. Тому не безпідставно вищевказаному питанню законодавець присвячує окрему главу 17 КПК України. Реалізація застосування норм вищевказаної глави під час кримінального провадження може здійснюватися різними шляхами. Так, однією з форм виявлення майна, на яке може бути накладений арешт, є його розшук. Відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства завдання щодо розшуку майна підозрюваного, обвинуваченого, накладення на нього арешту та забезпечення його збереження покладаються на підрозділи досудового розслідування та оперативні підрозділи, які здійснюють свої повноваження за дорученням слідчого, ухвалою слідчого судді, суду тощо. Практична складова окресленого питання, як правило, здійснюється слідчим через направлення відповідних запитів до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та службових осіб з метою отримання відомостей щодо об'єктів власності, що належать певним особам, у тому числі підозрюваному. Так, наприклад, до банківських установ з питань про наявність рахунків конкретної юридичної особи або фізичної особи; до Бюро технічної інвентаризації з питань встановлення права власності на нерухоме майно; до відділу із

землекористування відповідних виконкомів і сільських рад народних депутатів з питань наявності дачних і садово-городніх діляниць і т. д. Водночас, законодавством встановлений вичерпний перелік майна, на яке не може бути накладений арешт. Перелік такого майна наданий у додатку до Закону України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 р., це предмети, які вкрай необхідні для самого підозрюваного та осіб, які знаходяться на його утриманні, зокрема, меблі – по одному ліжку та стільцю на кожну особу, один стіл, одна шафа на сім'ю; один холодильник на сім'ю; один телевізор, персональний комп'ютер на сім'ю, один мобільний телефон – на кожну особу тощо. У даному контексті зазначимо, що положення КПК України не містять як визначення поняття розшук майна, так і порядку його проведення, що може безпосередньо призводити до випадків порушення прав та законних інтересів осіб задіяних до сфери кримінальної процесуальної діяльності.

На підставі викладеного слід зауважити, що питання накладення арешту на майно як заходу забезпечення кримінального провадження потребують подальшого дослідження та законодавчого закріплення у положеннях КПК України.

Одержано 17.04.2019

УДК 343.13(477)

Олександра Дмитрівна ШЛІПОВА,

курсант групи Ф1-404 ХНУВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Рось А. В.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІЗУАЛЬНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ОСОБОЮ, РІЧЧЮ АБО МІСЦЕМ

Відповідно до ст. 269 КПК України для пошуку, фіксації і перевірки під час досудового розслідування тяжкого або особливо тяжкого злочину відомостей про особу та її поведінку або тих, з ким ця особа контактує, або певної речі чи місця у публічно доступних місцях може проводитися візуальне спостереження за зазначеними об'єктами або візуальне спостереження з використанням відеозапису, фотографування, спеціальних технічних засобів для спостереження. Ця негласна слідча (розшукова) дія (далі – НСРД) є одним із основних засобів працівників Національної поліції України у протидії злочинності. Проте на сьогодні нормативне регулювання даної НСРД є неповним та суперечливим, що може призводити до порушень та зловживань з боку правоохоронних органів. У зв'язку з цим виникає необхідність чіткого юридичного врегулювання змісту і підстав візуального спостереження, а також підвищення компетентності слідчого та розширення його практичних навичок у застосуванні цієї НСРД.

Варто зауважити, що спостереження за особою, річчю або місцем є досить складною за тактикою проведення НСРД, яка потребує ретельної підготовки, а